

C144 – ECO15

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

14 februari 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de bijsturing van het systeem van de sluitende aanpak van werkzoekenden	1
Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het doorbreken van het taboe rond HIV op het werk	3

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de bijsturing van het systeem van de sluitende aanpak van werkzoekenden

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn vraag is nog wat voorbarig. We hebben het al over dit thema gehad naar aanleiding van vragen en een discussie in de commissie. Ik stel de vraag toch omdat ik tijdens de kerstvakantie een verslag heb gelezen van een studiedag eind vorig jaar over de 'Evaluatie van het werkgelegenheidsbeleid in België' waar ook de sluitende aanpak van de werkloosheid in Vlaanderen werd geëvalueerd. De studie van het HIVA heeft plaatsgevonden voor de bijsturing in augustus 2004 en bestrijkt de periode 2002 tot augustus 2004.

Een aantal conclusies is toch relevant voor de huidige sluitende aanpak zoals die nu is bijgestuurd. Die worden trouwens bevestigd door een aantal reacties op het terrein en sluiten ook aan bij verklaringen van de heer Leroy van de VDAB en uzelf enkele weken geleden in verband met de moeilijke doelgroep voor de begeleiding naar werk.

De studie stelt dat de kwalitatieve evaluatie van de sluitende aanpak moet worden gerelativeerd. Men zou theoretisch een sluitende aanpak van 100 procent kunnen bereiken: elke werkzoekende zou dus een traject aangeboden kunnen krijgen, terwijl toch iedereen in de langdurige werkloosheid terechtkomt. Het doel is immers vermijden dat werklozen langdurig werkloos worden. Volgens de studie is dat laatste niet zo succesvol geweest. Op basis van meer dan 223.000 trajecten blijkt dat een deelname aan een traject de duur van het verblijf in de werkloosheid veeleer verlengt dan verkort: het feit dat mensen in een traject worden geplaatst, laat hen later uitstromen dan wanneer ze het traject niet zouden hebben gevolgd. Dat zijn natuurlijk statistische gegevens: een meerderheid van de werknemers zal wel vroeger uitstromen, maar over het algemeen verlengt deelnemen aan een traject soms het verblijf in de werkloosheid.

Er wordt gesteld dat dat niet abnormaal is, waarbij wordt verwezen naar andere studies van de evaluatie-literatuur waarin wordt gezegd dat grootschalige programma's niet werken en er veeleer behoefte is aan doelgroepgerichte kleinschalige projecten. Bovendien is het feit dat men trager uitstroomt niet altijd negatief. Het zou kunnen dat iemand dankzij het traject een betere job vindt of een beter betaalde baan, of eventueel naar een knelpuntberoep kan worden geleid, wat ten aanzien van de werkzekerheid beter is dan een snelle uitstroom naar een onzekere, tijdelijke job. Dat werd echter niet in de studie nagegaan.

De onderzoekers zelf doen enkele concrete voorstellen. Ze zeggen dat een niet-selectieve preventieve aanpak weinig zinvol is. Op een paar uitzonderingen na is een start van de sluitende aanpak voor 6 maanden en zelfs voor 12 maanden negatief. Daar komt echter het getrapte begeleidingsmodel, zoals dat nu is uitgewerkt, al gedeeltelijk aan tegemoet.

Heel eigenaardig is volgens de studie dat men de neiging heeft om vlugger te interveniëren bij jongeren en dat dit later gebeurt naarmate de werkloze ouder is. Dat blijkt echter net de verkeerde keuze: men zou bij jongeren iets meer geduld moeten hebben en het spontaan werk zoeken zou moeten worden gestimuleerd, terwijl de langdurig oudere werklozen een snellere interventie nodig hebben.

Er wordt aanbevolen het beleid bij voorkeur te richten naar de doelgroepen die er het meest nood aan hebben. Daar werd aan tegemoetgekomen door in de nieuwe beheersovereenkomst te streven naar een oververtegenwoordiging van deze kansengroepen. Dit item is vorige week aan bod gekomen naar aanleiding van de hoorzitting over de VDAB-beheersovereenkomst.

Mijnheer de minister, ik weet dat het voorbarig is om nu al heel de sluitende aanpak ondersteboven te gooien. Het is nooit goed de paarden te veranderen bij het oversteken van de rivier. Ik vind de studie van het HIVA interessant, en we kunnen er niet zomaar naast kijken. Bovendien lopen de verklaringen van de leidend ambtenaar van de VDAB in dezelfde richting. Lijken de suggesties van deze studie geen goede basis te zijn voor toekomstige bijsturingen aan het

model van de begeleiding van werkzoekenden in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, de heer Laurys heeft heel wat interessante vaststellingen aangehaald en geciteerd uit de studie 'Evaluatie van de sluitende aanpak van de werkloosheid in Vlaanderen'. Die studie is in 2005 op vraag van de Vlaamse overheid met een Europees-Vlaamse cofinanciering uitgevoerd door de heer Bollens van het HIVA. Dit onderzoek levert heel wat nuttige vaststellingen op die ons kunnen helpen om, waar nodig, de sluitende aanpak in de toekomst bij te sturen.

Het is inderdaad een beetje vroeg. In dit beleidsdomein moeten we een zeker geduld opbrengen. Ongewijfeld hebben we met jaren vertraging opgestart wat we veel vroeger hadden moeten doen. Nu moeten we dat wel even tijd geven en we moeten de tijd nemen om te evalueren wat het structurele resultaat daarvan is. Toch kunnen we al een aantal conclusies koppelen aan de vaststellingen uit het onderzoek.

Ten eerste besluiten de onderzoekers dat de trajectbenadering geen slechte methodiek is, maar dat die meer selectief en gedoseerd moet worden toegepast, met name door te focussen op de groep met het hoogste risico op langdurige werkloosheid, zoals de bekende kansengroepen. Dat is mijns inziens juist en dat bevestigt dat het nodig is om een interne doelstelling te hebben binnen de VDAB van oververtegenwoordiging van kansengroepen. We hebben dat ook vastgelegd in de beheersovereenkomst: we moeten de groep die ondervertegenwoordigd is op de arbeidsmarkt oververtegenwoordigen in de acties. Dat sluit aan bij wat de heer Bollen zegt.

– *De heer Louis Bril treedt als waarnemend voorzitter op.*

De onderzoekers geven zelf al aan dat het nieuwe getrapte begeleidingsmodel in grote mate tegemoetkomt aan hun aanbeveling om selectief en gedoseerd te werken. Ze merken bovendien op dat de sluitende aanpak gericht op kortdurig werkzoekenden inmiddels werd aangevuld met een sluitende aanpak voor langdurig werklozen, en op basis van de onderzoeksresultaten hebben de trajecten voor langdurig werkzoekenden een hogere netto-effectiviteit. Op het eerste punt, namelijk selectief en gedoseerd werken

en kansengroepen accentueren, hebben ze gelijk. In onze beheersovereenkomst met de VDAB vragen we dat ondertussen over de hele lijn voor alle acties van de VDAB. De aanpassingen in de sluitende aanpak, met name het getrapte model, beantwoorden ook aan die opmerking.

Ten tweede stellen de onderzoekers een aantal kritische vragen bij het huidige Europese richtsnoer om jonge werkzoekenden sneller uit te nodigen dan volwassen en oudere werkzoekenden. In Vlaanderen wordt dit Europese richtsnoer sinds eind de jaren negentig vertaald: we nodigen jonge werkzoekenden sneller uit dan volwassenen voor een individueel intakegesprek. Hier zouden we een zeer lange beschouwing aan kunnen wijden. Er zijn ongetwijfeld redenen geweest waarom de Europese Unie heeft gezegd ons te richten op de jongeren. Die redenen hadden mijns inziens te maken met het geloof in preventie en met de gevoeligheid die mensen hebben voor jeugdwerkloosheid. Dat stellen we vandaag opnieuw vast in vele discussies: het eerste waar men in een debat mee op de proppen komt, is werkloosheid van jongeren en dat vindt men zeer schandelijk, en terecht overigens. Dat, samen met de wens om preventief te werken, verklaart waarom de Europese Unie dat richtsnoer heeft uitgevaardigd, dat bijzonder sterk en duidelijk was, ook in zijn effect, namelijk voorrang verlenen aan jongeren.

U weet dat het mijn beleidsfilosofie is dat we de slinger wat terug moeten laten keren naar het midden en zowel preventief als curatief moeten werken. Dat heeft ook de heer Leroy bij een aantal gelegenheden gezegd: we moeten opnieuw meer aandacht hebben voor de langdurig werklozen. Dat hangt samen met een meer recent pleidooi om ook aandacht te hebben voor de oudere werklozen.

Ik denk dat het antwoord voor de toekomst niet zozeer is te vertrekken van de vraag wat de leeftijd van een werkloze is maar van de precieze inschatting van het risico op langdurige werkloosheid. Deze inschatting kan worden gemaakt aan de hand van een competentiebilan. Dit is de systematische vergelijking tussen het profiel van de individuele werkzoekende en de gevraagde competenties op de vacaturemarkt. Dat competentiebilan wordt momenteel uitgewerkt. De VDAB is met een zeer ambitieus project bezig waarbij er wordt gewerkt met individuele competentiebilans die in verhouding staan tot wat we weten over de competenties die gevraagd worden op de arbeidsmarkt. Als je dat hebt en als dat instru-

ment gevalideerd wordt als betrouwbaar en robuust, zouden we op zekere dag kunnen zeggen dat niet de leeftijd of het feit dat je iemand snel uitnodigt of niet, van belang is maar het profiel van een persoon in verhouding tot wat we ook weten over de vraag op de arbeidsmarkt.

Ten derde wijzen de onderzoekers ook op het risico dat mensen gevangen worden gehouden in een traject of opleiding, waardoor sommigen veeleer lang werkloos blijven dan minder lang. Dat heeft weinig te maken met de sluitende aanpak op zich, maar met het opstarten van trajecten van begeleidingen en opleidingen in de eerste maanden van de werkloosheid, soms nog voor de uitnodiging voor een eerste intakegesprek bij de trajectbegeleider in het kader van de sluitende aanpak. We moeten vermijden dat mensen in begeleidingstrajecten komen waarbij ze zichzelf veeleer afsluiten van kansen dan kansen kunnen grijpen. Om die reden moeten we voorrang verlenen aan bepaalde kandidaten voor bepaalde trajecten, bijvoorbeeld langdurig werkzoekenden. Dat lijkt me een zeer relevante bedenking. Ik heb er geen pasklaar en onmiddellijk operationeel antwoord op, maar deze bedenking is absoluut relevant.

Samengevat: het gaat om interessant wetenschappelijk onderzoek, dat kritisch is en een aantal fundamentele vragen opwerpt over werkgelegenheidsbeleid en het politieke draagvlak ervan voor jongeren versus ouderen. De slinger tussen preventief en curatief moet wat meer in het midden komen hangen. We moeten daar zeker verder gevolg aan geven.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Ik dank de minister voor het antwoord. Ik vermoed dat dat item in de toekomst regelmatig zal terugkomen. De sluitende aanpak komt immers regelmatig aan bod in deze commissie.

Het competentiebilan is een uitdaging. Ik vrees soms wel of dat realiseerbaar is. In theorie is het allemaal zeer mooi maar ik vraag me af of het in de praktijk realiseerbaar is dat mensen zo goed kunnen worden ingeschat op alle parameters dat er een juist aanbod kan komen. Dat is een enorme opgave.

De grote uitdaging zal zijn, indien we zouden vaststellen dat er een groep moeilijk bemiddelbare werkzoekenden is, te weten wat we met deze mensen gaan doen. Dat zal een zeer belangrijke opgave zijn. Er is een groep die een aparte begeleiding nodig zal heb-

ben, waar nu al aan wordt gewerkt, namelijk ex-psi-
chiatrische patiënten en ex-verslaafden, waarvoor er een combinatie met gespecialiseerde begeleiding nodig is.

Daarnaast zal er een groep moeilijk bemiddelbaar zijn op basis van andere zaken. Ik herinner me dat er ooit een voorstel is geweest van een zesde pijler in de sociale zekerheid, waar mensen kunnen worden geparkeerd. Dat is niet doorgevoerd omdat er een aantal bedenkingen waren. Waarschijnlijk zal dat een van de items zijn die in het debat naar boven zullen komen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het doorbreken van het taboe rond HIV op het werk

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb u halfweg vorig jaar over deze problematiek een eerste keer ondervraagd. U hebt toen gezegd dat u deze zaak verder zou opvolgen. Vandaar deze vraag met een aantal nieuwe elementen die ons hebben bereikt.

Volgens cijfers van het Instituut Pasteur zouden in België sinds het uitbreken van de aids-epidemie goed 17.000 mensen besmet zijn met HIV. Iets minder dan de helft van hen werkt en slechts 2,2 percent van de seropositieve Vlamingen durft aan collega's toe te geven besmet te zijn. Dat waren de cijfers die ik u vorige keer heb gegeven.

Ondertussen is ook de gezondheidsenquête 2004 bekendgemaakt. Daar zitten alweer een aantal cijfers in die me enige angst inboezemen. In België bevestigt 69 percent van de mensen discriminatoire statements ten aanzien van seropositieve personen. Vlaanderen scoort in negatieve zin, want ruim 74 percent van de Vlamingen antwoordt op een discriminatoire wijze op die statements. Het gaat over het niet aanvaarden van samen een maaltijd op het werk te nemen met seropositieve collega's, over het bevestigen dat men

nooit kinderen alleen zou willen laten met seropositive personen, maar ook en vooral vindt 74 percent van de Vlamingen dat de werkgever seropositieven moet kunnen ontslaan. Deze cijfers verontrusten me enigszins. Ik hoop dat mijn ongerustheid gedeeld wordt door de collega's.

Sensoa is terecht ongerust, net als ik, omdat deze hoge intolerantie de basis kan vormen voor de discriminatie van een groep mensen die zich reeds in een erg kwetsbare positie bevindt. Bewustmakings- en solidariteitsinitiatieven, zoals die plaatsvinden rond de jaarlijkse Wereld aidsdag, blijven dus hoogst noodzakelijk, maar er moet volgens mij meer gebeuren om dit taboe te helpen doorbreken.

Sensoa vermoedt ook dat het bekend raken van de besmetting op het werk leidt of kan leiden tot ontslag, al gebeurt dat dikwijls onder andere voorwendsels. Discriminatie en drempelvrees hebben dan ook een nefaste invloed op de werkloosheidsgraad bij besmette personen. Die bedraagt 5 percent meer dan gemiddeld in Vlaanderen en Brussel.

Op mijn vraag van halfweg vorig jaar antwoordde u dat tegen eind 2005 er een samenvattende nota aan de commissie Diversiteit van de SERV ter bespreking zou moeten kunnen worden voorgelegd en dat bij de bespreking ervan ook experts en vertegenwoordigers van de doelgroep zouden worden betrokken. U zei dat de bespreking zou uitmonden in een aantal aandachtspunten die vanaf 2006 worden opgenomen in de actieplannen voor evenredige arbeidsdeelname en diversiteit. Het kan daarbij gaan om methodiekontwikkeling en het uittesten ervan, sensibilisatie, checklists voor vertrouwenspersonen en dergelijke. Deze stappen zouden enige tijd vergen, maar ook op korte termijn zouden enkele maatregelen worden getroffen. Vanaf juli 2005 zouden aan een aantal instrumenten en methodieken die worden ingezet bij de ondersteuning van diversiteitsplannen in ondernemingen, instellingen en lokale besturen, bijkomende voorbeelden en/of aandachtspunten worden toegevoegd die de specifieke problemen van minder zichtbare kansengroepen beter in het licht stellen en, waar mogelijk, voorbeelden van goede praktijken bevatten.

Mijnheer de minister, dit antwoord in ogenschouwend, wetende dat we ondertussen een half jaar verder zijn en gezien de termijnen die u toen hebt vooropgesteld, had ik graag een antwoord gekregen op een aantal opvolgingsvragen. Wat is de stand van zaken in uw antidiscriminatoire en taboedoorbre-

kend beleid omtrent HIV op de werkvloer? Bevindt de aandacht voor deze problematiek zich nog steeds op het niveau van literatuurstudie of is er binnen het beleid van evenredige arbeidsdeelname en diversiteit reeds sprake van concrete methodieken en beste praktijken of van een soort stappenplan?

Indien de literatuurstudie werd afgerond en de besprekingen van de samenvattende nota met de commissie Diversiteit van de SERV volgens plan hebben plaatsgevonden, wat zijn hiervan dan de resultaten specifiek voor mensen met HIV? Welke conclusies voor het beleid werden eraan verbonden? Hoe zullen die concreet worden vertaald naar een adequate aanpak gericht op werknemers met HIV en welke timing houdt u daarbij voor ogen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, de klemtonen binnen het beleid van evenredige arbeidsdeelname en diversiteit lagen tot in het zeer recente verleden op groepen die op de arbeidsmarkt zeer zwak staan met zeer zichtbare kenmerken: alloctonen, personen met een arbeidshandicap, ervaren werknemers waarvan je meteen merkt dat ze wat ouder zijn en de genderthematiek. Dit zijn erg zichtbare groepen, waarbij gemakkelijk gewerkt kan worden met streefcijfers en meetbare kwalitatieve doelstellingen.

Vanaf 2005 wordt stap voor stap meer aandacht besteed aan de specifieke problemen van de onzichtbare kansengroepen op de arbeidsmarkt. In een eerste fase ging daarbij veel aandacht naar de positie van holebi's op de Vlaamse arbeidsmarkt. Er is bijvoorbeeld een hearing geweest op 26 april 2005 in de commissie Diversiteit van de SERV over de situatie van holebi's op de werkvloer. Er werd ook aandacht gegeven aan mensen in armoede, want dat probleem zie je niet altijd wanneer iemand komt aankloppen bij een bedrijf. We zijn een actieplan aan het uitwerken samen met verenigingen waar armen het woord voeren. Er gaat ook aandacht naar ex-gedetineerden, wat resulteerde in een studiedag op 17 juni 2005 en in een nog bescheiden maar concreet actieplan 2006 dat momenteel in een opstartfase zit. We gaan dus naar de onzichtbare groepen die minder kansen hebben.

Bij de ontwikkeling van dat beleid hanteren we twee sporen. Enerzijds experimenteren we met een gemeenschappelijke aanpak. Hoewel de problemen

van deze onzichtbare groepen telkens verschillend zijn, zijn er ook enkele frappante overeenkomsten tussen de knelpunten die men ervaart, met name of iemand zijn probleem of achtergrond verzwijgt of vertelt. Daarmee hangt samen dat mensen zich soms erg slecht voelen op hun werk wanneer ze beslissen om te zwijgen. Als ze beslissen om te spreken, verhogen ze de kans op pesten. Onder andere omwille van de onzichtbaarheid zijn maatregelen om evenredige participatie te bevorderen moeilijk in te zetten. In een aantal van de in totaal 51 diversiteitsplannen 2005 die specifieke aandacht aan ex-gedetineerden of mensen in armoede besteden, proberen we nu een aantal methodieken en goede praktijken te ontwikkelen. Aangezien de meeste van deze plannen laat in 2005 zijn opgestart, is het te vroeg om nu al concrete resultaten te kunnen voorleggen. Ik verwacht die eind 2006.

Anderzijds ontwikkelt de administratie Werkgelegenheid in overleg met de Holebifederatie een specifieke training over de problemen waarmee holebi's op de werkvloer kunnen worden geconfronteerd. Een eerste overleg over de ontwikkeling van dit pakket vond plaats op 25 januari 2006, het vervolg is gepland op 13 maart 2006. In dat pakket zal ook aandacht worden besteed aan de specifieke situatie van mensen met HIV. Wanneer nodig wordt daarvoor bijkomende expertise gezocht bij Sensoa. We laten het stadium van de loutere literatuurstudie dus stilaan achter ons, maar ik durf nog niet te spreken van concrete, uitgeteste methodieken en beste praktijken. We zetten nu stappen om die in 2006 stap voor stap te ontwikkelen.

Ik heb u een samenvattende nota beloofd. Daarop is het nog even wachten want we willen wachten op de afronding van het voorbereidende werk met de Holebifederatie. Dan kan ik met een samenvattende nota naar de commissie Diversiteit van de SERV trekken. Ik verwacht dat in het voorjaar 2006. Daarin zullen we ook de verdere timing aangeven.

Indicatief kan ik nu al iets zeggen over wat daarin staat. Er is een brede, algemene toelichting over de mogelijke problemen van mensen met HIV en van holebi's, waarbij er uitdrukkelijk over gewaakt wordt dat deze twee groepen van mensen niet op een hoopje gegooid worden. We vragen aandacht bij de projectontwikkelaars van de SERR's en resoc's in het voorjaar 2006. Die projectontwikkelaars worden betrokken bij de ontwikkeling van het trainingspakket dat wordt aangeboden aan de verschillende

netwerken van veldwerkers diversiteit vanaf midden 2006. In de oproep voor het indienen van diversiteitsplannen 2006 wordt gestimuleerd om in een beperkt aantal plannen specifieke aandacht te besteden aan mensen met HIV. In deze organisaties kunnen de ontwikkelde inzichten en methodieken verder op hun praktische bruikbaarheid worden uitgetest. Alle ontwikkelde deelproducten omtrent minder zichtbare kansengroepen, zowel de meer algemene als de specifieke knelpunten, worden uiteraard systematisch ter beschikking gesteld van alle netwerken die omtrent diversiteit aan de slag zijn naarmate ze beschikbaar komen in de loop van 2006.

We zijn bezig deze belofte te honoreren. Dat loopt concreet in samenspraak met de betrokkenen. Ik hoop dat we op dat vlak in de loop van 2006 echt stappen vooruit zetten.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. We gaan vooruit, zij het met kleine stapjes, dat begrijp ik uit uw antwoord. Dat we vooruitgaan, vind ik een belangrijke conclusie.

Ik probeer samen te vatten. Vanaf half maart zou de samenwerking met de Holebifederatie omtrent mensen met HIV en holebi's, zonder de doelgroepen met elkaar te vermengen, rond zijn. Van dan af zouden we sneller vooruit moeten kunnen gaan. Dit resulteert in het beperkt aantal diversiteitspakketten. Wanneer moeten die voorstellen binnen zijn? Naar hoeveel pakketten streeft u?

Minister Frank Vandenbroucke: Ik durf u geen aantallen noemen. Ik zal u dat schriftelijk meedelen.

De heer Jan Roegiers: Ik probeer in de mate van het mogelijke ook in de toekomst dit probleem verder op te volgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
